

Plan rada Hrvatskog pravnog centra u 2023. godini¹

Sadržaj

Uvodno

1. REASON - Unapređenje odgovora na govor mržnje kroz pravno istraživanje, zagovaranje i trening
2. Pravno savjetovalište HPC-a: pružanje besplatne pravne pomoći
3. COMP4SEE - Komplementarni putovi za pristup međunarodnoj zaštiti u Jugoistočnoj Europi
4. Pravna pomoć i izgradnja kapaciteta za pristup teritoriju i azilu u Hrvatskoj za 2023.
5. Druge aktivnosti u području azila i migracija
 - 5.1. Aplikacija MINIILA – koordinacija za RH
 - 5.2. Platforma CALN - održavanje
 - 5.3. Izveštaj AIDA (ECRE)
 - 5.4. Sudjelovanje u Forumu EUAA
 - 5.5. Sudjelovanje u EU Civil Society Platform against trafficking in human beings
 - 5.6. Sudjelovaje u mreži EMN
 - 5.7. Sudjelovanje u Koordinaciji za integraciju CMS-a
6. Suncokret-program podrške za maligno oboljele osobe

Zaključno

¹ Ovaj Plan usvojila je Skupština HPC-a na svojoj 44. sjednici održanoj 15.12.2022.

Uvodno

Namjera je HPC-a i u 2023. godini zadržati kontinuitet svoga djelovanja kroz četiri glavna programska pravca, u skladu sa svojim strateškim prioritetima.

Međutim, na godišnje planiranje kao i na cjelokupni razvoj i održivost HPC-a, i nadalje primarno utječe način financiranja našeg rada, tzv. project by project financiranje, kao i nepovoljno okruženje u društvu za razvoj organizacija civilnog društva je plan za 2023. izrađen realno i oprezno (realizacija je uvjetovana pozitivnim završavanjem natječajnih postupaka), uz naglašavanje važnosti zadržavanja fokusa djelovanja u području zaštite ljudskih prava, kao i vidljivost i prepoznatljivost u pravnoj zajednici i drugoj relevantnoj javnosti te među *policy makers*. I nadalje treba voditi računa o tome da djelovanje HPC-a ne bude determinirano izvorima financiranja već usmjereno na ostvarivanje njegovih ciljeva.

Također, u opisanim uvjetima realizacije plana, naročitu pažnju treba usmjeriti na ljudske kapacitete, kao glavne karike za osiguravanje potencijala daljeg uspješnog djelovanja. Pored pitanja zadržavanja sadašnjih kadrova važnih za razvoj i održivost HPC-a, i nadalje je otvoreno pitanje „sagorijevanja“ zaposlenih (tzv. *burn out*) jer rad u organizaciji civilnog društva podrazumijeva veliku predanost poslu, često izvan radnog vremena te istodobno obavljanje poslova po više projekata/aktivnosti (tzv. *multitasking*), a ujedno i rad s vrlo ugroženim skupinama. Tome treba dodati i neizvjesnost trajanja radnog odnosa jer ovisi o osiguravanju sredstava za plaće od donatora u natječajnim postupcima.

Sve navedeno su izazovi i otvorena pitanja s kojima se HPC susreće godinama, kao i cijeli civilni sektor u RH.

Plan sadrži opise pojedinih projekata/aktivnosti, za pojedine su već osigurana sredstva, neki su u natječajnim postupcima a za neke se tek očekuje raspisivanje natječaja. Uvršteni su oni projekti/aktivnosti za koje s obzirom na dosadašnje iskustvo postoji velika vjerojatnost da će se izvoditi u 2023.

O planu prihoda/rashoda i donatorima, vidjeti više u Financijskom planu za 2023. godinu.

1. REASON - Unapređenje odgovora na govor mržnje kroz pravno istraživanje, zagovaranje i trening

Prvog dana 2023. godine rad na projektu “REASON- Improved Response to Hate Speech through Legal Research, Advocacy and Training”, (dalje: Reason, GA 101084989 — CERV-2022-EQUAL na temelju ugovora s EU br. 101084989 potpisanog listopada 2022.) koji HPC izvodi kao nositelj/koordinator u partnerstvu s Državnim odvjetništvom RH, Ministarstvom unutarnjih poslova i Uredom za ljudska prava i prava nacionalnih manjina Vlade RH, uz potporu Vrhovnog suda RH. Ispred MUP-a, projektne aktivnosti izvodit će nastavnici Policijske Akademije, Projekt traje 20 mjeseci, od 1.01.2023. do 31.08.2024.

- Prva skupina aktivnosti – Upravljanje i koordinacija (siječanj-prosinac 2023.)
Održat će se šest sastanaka Odbora projekta, tijela zaduženog za upravljanje projektom, praćenje i evaluaciju. Odbor čini po jedan predstavnik/ica svih projektnih partnera i Vrhovnog suda RH kao organizacije koja podržava projekt te glavni stručna projekta.

- Druga skupina aktivnosti – Pravno istraživanje (metodom tzv. *desk research-a* i empirijsko istraživanje slučajeva govora mržnje (siječanj-prosinac 2023.).

Izvešće će uključivati pregled relevantnog pravnog okvira – međunarodnog, europskog i nacionalnog – u području govora mržnje kao i analizu relevantne sudske prakse ESLJP-a. Što se tiče nacionalne regulative, pregled će se prvenstveno fokusirati na kazneno i prekršajno pravo, ali će se prikazati i relevantne policy i regulatorne inicijative usmjerene na borbu protiv govora mržnje. Pregled će sadržavati i definicije ključnih pojmova. Središnja svrha pregleda je da posluži kao zajednička konceptualna podloga i okvir za sve daljnje projektne aktivnosti, a posebno za istraživačke aktivnosti, osiguravajući da svi suradnici na projektu dijele zajedničko razumijevanje predmeta istraživanja.

Na temelju konceptualnog okvira razvijenog u gore opisanom izvješću provest će se empirijsko istraživanje i to analizom sadržaja odluka donesenih u kaznenim i prekršajnim slučajevima govora mržnje i istraživanjem primjenom metode fokusnih grupa sa stručnjacima iz policije i pravosuđa.

Izradit će se preporuke za unapređenje sadašnjeg pristupa policije i pravosudnih tijela govoru mržnje.

Konačno, na temelju rezultata svih komponenti istraživanja provodit će se zagovaračke aktivnosti, koncipiranje i provedba treninga te diseminacijske aktivnosti, uglavnom tijekom 2024. Iznimka je inicijalna konferencija, koja je planirana u trećem mjesecu provedbe, a zamišljeno je da ispuni nekoliko svrha: (a) podizanje svijesti o problemu govora mržnje kao štetnog oblika netolerancije; (b) prenošenje znanja o trenutačnoj najboljoj praksi EU-a i drugim međunarodnim praksama na dionike u HR-u, te na taj način nuđenje okvira za raspravu o poboljšanju nacionalne politike i prakse u tom području; i (c) stvaranje sinergije među partnerima, stručnjacima i drugim dionicima koji sudjeluju u projektu.

2. Pravno savjetovalište HPC-a: pružanje besplatne pravne pomoći

Ovo Savjetovalište djeluje u kontinuitet od osnivanja HPC-a predstavljajući tzv. core djelatnost HPC-a, u pravcu pružanja besplatne pravne pomoći, prema Zakonu o pružanju besplatne pravne pomoći i prema drugim propisima uključenim u posebne projekte usmjerene na pružanje BPP određenim ugroženim skupinama.

Svrha je rada Pravnog savjetovališta ostvarivanje jednakosti svih pred zakonom i omogućavanje prava na pristup sudu i drugim javnopravnim tijelima. Korisnici su osobe koje same ne raspolazu dovoljnim znanjem i sposobnošću da ostvare svoje pravo, kojima BPP nije osigurana na temelju posebnih propisa i koje su slabih materijalnih prilika. Glavne aktivnosti sadržane su u obraćanju stranaka HPC-u; trijaži slučajeva; obradi slučajeva i pružanju pravne pomoći (usmeno, pisano; u uredu HPC-a, na terenu, ovisno o epidemiološkim mjerama). U rad Pravnog savjetovališta nastoji se uključiti volontere/ke – studente/ice prava (također ovisno o epidemiološkim mjerama).

Savjetovništvo djeluje po dugogodišnjim provjerenim metodama rada koje se svake godine opisuju i u planovima i u izvještajima o radu. Pravila za pružanje primarne besplatne pravne pomoći u HPC-u po potrebi se prilagođavaju stanju u praksi pružanja BPP-a.

I u 2023. plan je djelovati cijelu godinu u opsegu s obzirom na osigurane kadrovske kapacitete (otvorene telefonske linije, odgovaranje putem elektroničke pošte, primanje svih stranaka koje zatraže pomoć iz svih pravnih područja), no opseg našeg angažmana ovisit će o osiguranim sredstvima za tu namjenu koja su uvijek nedovoljna za pokriće plaća pravnik/ca – ovlaštenih pružatelja/ica pravne pomoći. Financiranje još nije osigurano, očekuje se raspisivanje natječaja Ministarstva pravosuđa i uprave (veljača 2023., u pravilu odobravaju cca 90.000 kn), dijelom se pokriva iz izvanprojektnih sredstava HPC-a. Zadnjih godina broj stranaka/predmeta se vrlo povećava kao i raznovrsnost područja koja se obrađuju kroz pružanje BPP te, ujedno predmeti sa stručne strane postaju sve složeniji. Izazovi su to s kojima će se HPC morati nositi i u 2023. godini, osim u slučaju povećanja sredstava za pružanje primarne pravne pomoći u državnom proračunu, jasno, pod pretpostavkom da HPC bude uspješan na javnom natječaju.

3. COMP4SEE - Komplementarni putovi za pristup međunarodnoj zaštiti u Jugoistočnoj Europi

U drugoj godini projekta dio aktivnosti će se nastaviti provoditi, dok će se neke započeti provoditi (sukladno planu projekta)

Prema skupinama aktivnosti, plan za 2023. godinu uključuje:

- Prva skupina aktivnosti - Upravljanje i koordinacija.
Dvomjesečno će se održavati sastanci Odbora projekta, a svaki mjesec koordinacijski sastanci projektnog osoblja iz svih partnera.
- Druga skupina aktivnosti – Komplementarni putovi: programi temeljeni na sponzorstvu
U Bugarskoj, Hrvatskoj i Sloveniji provest će se istraživanje javnog mnijenja metodom ankete na reprezentativnim uzorcima opće populacije. Anketom će se istražiti stavovi prema migrantima općenito i prema izbjeglicama, prema prihvatu izbjeglica na temelju zakonitih oblika migracije, a posebno putem komplementarnih putova i programa privatnog sponzorstva. Rezultati će se koristiti u zagovaračkim aktivnostima na sastancima s predstavnicima tijela javne vlasti.
Izradit će se preporuke na nacionalnoj razini za svaku od tri zemlje, koje će sadržavati zaključke iz (a) istraživanja elemenata nacionalnih pravnih i institucionalnih okvira koji utječu na mogućnost uvođenja programa privatnog sponzorstva, (b) empirijskom istraživanju stavova različitih nacionalnih dionika i potencijalnih sponzora, i (c) identificiranih najboljih praksi u drugim državama članicama EU. Razvit će se nacionalni modeli privatnog sponzorstva za Bugarsku, Hrvatsku i Sloveniju.
- Treća skupina aktivnosti - Komplementarni putovi: spajanje obitelji
Nastavit će se provoditi Program pomoći u procesu spajanja obitelji, kojim se planira obuhvatiti 20 članova obitelji osoba s odobrenom međunarodnom zaštitom u Hrvatskoj te po 15 članova obitelji u Bugarskoj i Sloveniji. Ponuđena pomoć uključuje: 1. besplatnu pravnu

pomoć za vrijeme trajanja procesa, 2. prijevod dokumenata gdje je to moguće ili pokrivanje troškova prijevoda, 3. pokrivanje određenih troškova (npr. putne pristojbe i pristojbe za vizu), 4. pomoć pri dolasku i početna integracija (upućivanje na relevantne organizacije civilnog društva i državna/javna tijela koja mogu pružiti daljnju pomoć).

- Četvrta skupina aktivnosti: diseminacija i zagovaranje.

Na temelju plana zagovaranja koji će se izraditi, provest će se više zagovaračkih aktivnosti. Održat će se sastanci s predstavnicima središnjih tijela javne vlasti, predstavnicima lokalnih zajednica/tijela lokalne samouprave koji imaju iskustava u području integracije stranaca, predstavnicima relevantnih Vladinih ureda i parlamentarnih odbora te predstavnicima OCD-a.

U svakoj zemlji organizirat će se po jedan okrugli stol koji će okupiti relevantne dionike. Cilj je podići svijest o potencijalu komplementarnih putova kao sredstava za omogućavanje sigurnih i legalnih kanala u EU, posebno u zemljama koje do sada nisu imale takve programe. Okrugli stolovi bit će prilika za predstavljanje rezultata istraživanja provedenog tijekom cijelog trajanja projekta, širenje znanja i zagovaranje uspostave shema privatnih sponzorstava kao komplementarnih putova te za poboljšanje postojećeg sustava spajanja obitelji.

Pokrenut će se javne kampanje za podizanje svijesti o komplementarnim putovima (programi privatnog sponzorstva i programi spajanja obitelji) i potencijalu postojećih sustava spajanja obitelji, i to na razini projekta i na nacionalnoj razini. Tijekom kampanje zagovarati će se primjena modela privatnog sponzorstva za koje se smatra da su najprikladniji za svaku zemlju. Uz to, zagovarati će se poboljšanja nacionalnih sustava spajanja obitelji.

Izradit će se medijska strategija u suradnji podugovorenog stručnjaka i osoblja projekta. Bit će dizajnirana tako da odgovori na medijske potrebe cijelog projekta, dok će se moguće specifične nacionalne i/ili lokalne potrebe razraditi kroz proces suradničkog dizajna. Očekuje se da će medijski proizvodi uključivati tri radijske emisije u trajanju od 15 minuta posvećene temama migracijske politike EU, programa privatnog sponzorstva i programa spajanja obitelji. Osim toga, izradit će se 10-minutni web programi koji će se baviti istim temama.

Kako bi se osigurao široki europski doseg projekta i ojačala njegova europska dodana vrijednost, organizirat će se međunarodna konferencija, koja će okupiti 100-tinjak stručnjaka i drugih relevantnih dionika. Ciljna publika će uključivati predstavnike dionika iz drugih država članica EU, posebno iz Srednje i Južne Europe, ali i sudionike iz zemalja koje su trenutno u procesu pristupanja EU. Konferencija s tako širokim dosegom osigurat će promicanje komplementarnih putova među državama članicama i među zemljama u procesu preuzimanja pravne stečevine EU-a u svoje zakonodavne sustave.

4. Pravna pomoć i izgradnja kapaciteta za pristup teritoriju i azilu u Hrvatskoj za 2023.

Hrvatski pravni centar priprema prijedlog projekta za izvođenje u 2023. u dogovoru s UNHCR-om, u skladu s UNHCR-ovom Strategijom za 2023.

Projektom se želi poboljšati pristup sustavu azila u Hrvatskoj i pristup postupku utvrđivanja statusa, i puno ostvarivanje prava zajamčenih tražiteljima azila, osobama s međunarodnom zaštitom i osobama pod privremenom zaštitom.

Glavne projektne aktivnosti su sljedeće:

- Pružanje pravnih informacija tražiteljima i osobama kojima je odobrena međunarodna zaštita, uključujući i u odnosu na pravo na spajanje obitelji
- Pružanje inicijalnih pravnih informacija osobama o sustavu međunarodne zaštite potencijalnim tražiteljima međunarodne zaštite
- Pružanje pravne podrške osobama raseljenim iz Ukrajine
- Treninzi policijskih službenika granične policije u odnosu na zaštitu ljudskih prava i pristup sustavu azila
- Jačanje kapaciteta sudaca upravnih sudova na odabrane teme u području prava na azil
- Edukacija studenata Pravnog fakulteta u Zagrebu, Fakulteta političkih znanosti u Zagrebu i Policijske akademije
- Aktivnosti koje okupljaju organizacije civilnog društva i druge dionike sustava kako bi se poboljšalo umrežavanje i ojačala suradnja, prije svega putem redovitih sastanaka
- Koordinacije za azil
- Osnivanje Foruma za raspravu o razvoju sustava azila i migracija
- Priprema izvještaja o sustavu azila u RH te pristupu teritoriju i sustavu azila
- Obilježavanje Svjetskog dana izbjeglica

5. Druge aktivnosti u području azila i migracija

5.1 Aplikacija MINIILA – koordinacija za RH

5.2. Platforma CALN - održavanje

5.3. Izvještaj AIDA (ECRE)

5.4. Sudjelovanje u Forumu EUAA

5.5. Sudjelovane u EU Civil Society Platform against trafficking in human beings

5.6. Sudjelovanje u mreži EMN

5.7. Sudjelovanje u Koordinaciji za integraciju CMS-a

6. Suncokret-program podrške za maligno oboljele osobe

U trogodišnjem programu „Suncokret-program podrške za maligno oboljele osobe“, u sklopu Natječaja za prijavu trogodišnjih programa udruga iz područja psihosocijalne potpore u svrhu traženja financijske potpore iz dijela prihoda od igara na sreću za 2022. godinu.; nositelj udruga Krugovi, Centar za edukaciju, savjetovanje i humanitarno djelovanje, HPC je partner u segmentu pružanja primarne pravne pomoći osobama oboljelim od malignih bolesti. Obavljeno je nekoliko razgovora radi pripreme suradnje i definiranja uloge HPC-a (cca 4 radna dana mjesečno). HPC počinje s radom na projektu 1.01.2023., izradom protokola za trijažiranje i upućivanje stranaka za pružanje pravne pomoći, kao i kriterija za određivanje korisnika besplatne pravne pomoći i pravnih područja u kojima će se ta pomoć pružati.

ZAKLJUČNO

Ponovo predstoji godina rada puna izazova za HPC (za menadžment i zaposlene) kako bismo održali naše djelovanje u sva svoja četiri strateška programa, pritom vodeći računa o tome da djelovanje HPC-a ne bude determinirano izvorima financiranja već usmjereno na ostvarivanje njegovih ciljeva (posebno na reagiranje na negativne pojave u društvu), kao i o tome da se održi balans između akademskog i aktivističkog djelovanja (i nadalje s aspekta pravne struke).

Goranka Lalić Novak, v.r., predsjednica